

20 ta' Mejju, 1994

Imhallfin: -

S.T.O. Prof. Giuseppe Mifsud Bonnici LL.D. - President
Onor. Joseph D. Camilleri B.A., LL.D.
Onor. Joseph A. Filletti B.A., LL.D., A.R.Hist.S.

Avukat Dottor Pio M. Valletta *noe*

versus

Joseph Tanti

Ritrattazzjoni - Applikazzjoni Ħażina tal-Liġi

Kawża deciza b'sentenza mogħtija fi grad ta' Appell tista' tigi rritrattata wara li qabel xejn tigi mhassra dik is-sentenza, jekk is-sentenza tkun applikat il-liġi ħazin.

Jitqies li kien hemm applikazzjoni ħazina tal-liġi fil-każ biss li d-decizjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakata, ma tkunx skond il-liġi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta' liġi li fuqha l-Qorti tkun espressament tat decizjoni.

Ir-rimedju tar-ritrattazzjoni hu wieħed straordinarju, in kwantu jikkostitwixxi deroga tal-gustizzja li sentenza li għaddiet f'gudikat għandha l-forza ta' liġi bejn il-kontendenti. Għalhekk dan ir-rimedju jista' jiġi invokat fil-każijiet speċifiċi elenkati fil-liġi, li għandhom jiġu interpretati ristrettivament.

Il-Qorti: -

Din il-Qorti ppronunzjat sentenza fil-11 ta' Marzu, 1992, li hija hekk:

Omissis;

Illi l-Avukat Dottor Pio M. Valletta nomine qiegħed jinvoka r-ritrattazzjoni tal-kawża deciża bl-imsemmija sentenza a bażi ta' l-artikolu 811 paragrafi (e) u (l) tal-Kodiċi ta' l-Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili u ċjoè billi s-sentenza tal-11 ta' Marzu, 1992, applikat il-liġi hażin (art. 811(e)) u hija l-effett ta' żball li jidher mill-atti tal-kawża (art. 811(l)). Huwa spjega dawn il-motivi hekk:

“Illi kwantu għall-ewwel raġuni li qed tiġi invokata għar-ritrattazzjoni ċjoè illi l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell applikat il-liġi hażin (art. 811(e)), irid jingħad illi artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ (Kap. 13) li għab-baži tiegħu saret l-azzjoni tas-socjetà attriċi *McDonalds Corporation*, jgħid illi:

Il-kummerċjanti ma jistgħux jagħmlu użu ta' ebda isem, marka jew sinjal distintiv li jistgħu jgħibu taħwid ma' isem, marka jew sinjal distintiv ieħor użati skond il-liġi minn haddieħor, ukoll jekk dan l-isem, marka jew sinjal distintiv ta' haddieħor ma jkunux irregistrati skond l-Ordinanza dwar il-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali, lanqas ma jistgħu jagħmlu użu ta' ismijiet ta' ditti jew ta' ismijiet fittizji li jistgħu jqarrqu lil haddieħor fuq il-vera importanza tad-ditta;

Dan ifisser illi l-liġi tipprovdi kontra żewġ każijiet ċjoè:

(a) Każ fejn l-użu jista' jgħib taħwid ta' isem, marka jew sinjal distintiv użat skond il-liġi minn haddieħor; u;

(b) Każ fejn l-użu ta' ismijiet ta' ditti jew ta' ismijiet fittizji jistgħu jqarrqu lil haddieħor fuq il-vera importanza tad-ditta;

Ic-ċitazzjoni tas-soċjetà attriċi (Ċitaz. Numru 20/86) giet ibbażata fuq iż-żewġ aspetti ta' l-artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ. Izda s-sentenza ta' dina l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell tal-11 ta' Marzu, 1992, illimitat l-applikazzjoni għall-ewwel aspekt ċjoè għat-taħwid li l-użu ta' isem, marka jew sinjal distintiv jista' jgħib mingħajr ma kkunsidrat l-aspett l-ieħor dwar l-użu ta' isem li jista' jqarraq dwar il-vera importanza tad-ditta li tkun qed tuża l-isem. Dan l-aħħar aspekt li fuqu tikkellem il-liġi jagħmel aċċenn fuq il-protezzjoni li trid tagħti l-liġi lill-konsumatur fejn allura l-lokalizzazzjoni tal-konkorrenza m'hijiex daqshekk importanti - huwa importanti l-fama ta' l-isem mal-konsumatur, fama li tista' tqarraq dwar il-vera importanza tad-ditta;

Illi kwantu għat-tieni raġuni li qed tiġi invokata għar-ritrattazzjoni ta' l-appell deċiż bis-sentenza ta' dina l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell tal-11 ta' Marzu, 1992, u ċjoè illi s-sentenza tal-11 ta' Marzu, 1992, kienet effett ta' żball li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża (art. 811(l)), irid jingħad illi s-sentenza tat-30 ta' Awissu, 1989, ta' l-ewwel Onorabbli Qorti li minnha gie interpost l-appell li gie deċiż bis-sentenza mogħtija minn dina l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-11 ta' Marzu, 1992, fl-ismijiet: "Avukat Dottor Pio M. Valletta *nomine vs* Joseph Tanti" (Ċitaz. Numru 20/86) kienet ittrattat u ddeċidiet fuq iż-żewġ aspetti li dwarhom jikkellem artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ, u dan kif jidher mill-istess sentenza ta' l-ewwel Qorti. B'hekk is-sentenza ta' dina l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell tal-11 ta' Marzu, 1992, in kwantu ma kkunsidratx it-tieni aspekt ta' l-artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ u lanqas iddeċidiet dwaru anke jekk l-ewwel Qorti kienet iddeċidiet dwaru u laqgħet it-talba tas-soċjetà attriċi b'riferenza għalih, tinsab affetta minn żball lil jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża";

Għaldaqstant, l-Avukat Pio M. Valletta *nomine* talab li prevja r-revoka tas-sentenza mogħtija minn dina l-Qorti, fil-kawża fl-ismijiet premessi fil-11 ta' Marzu, 1992, li dina l-Qorti tordna r-ritrattazzjoni bl-istess kawża – bl-ispejjeż kontra l-konvenut Tanti;

Joseph Tanti talab li d-domanda għar-ritrattazzjoni tal-kawża tiġi miċhuda billi ma hemm ebda lok għar-ritrattazzjoni. Huwa fisser l-opposizzjoni tiegħu b'dan il-mod:

“Il-Kodiċi tal-Proċedura jagħmilha ċara li r-ritrattazzjoni hi rimedju *estrem* u tiġi konċessa biss *entro* l-parametri stretti ta' l-artikolu 811;

1. Ir-ritrattazzjoni *proposta* mill-attur *nomine* m'hix *entro* dawn il-parametri u anzi għandha t-togħma ta' appell minn appell u ebda haġ'ohra;

2. (a) L-art. 881(e) invokat mill-attur *nomine* jirrestringi r-ritrattazzjoni fejn is-sentenza mogħtija tkun ibbażata fuq provvedimenti legali żbaljat jew fuq prinċipju legali skorrett; fejn ċjoè tkun giet applikata liġi żbaljata għall-fatti tal-każ. L-ilment ta' l-attur *nomine* hu speċi ta' “*omissa decisio*” li ma jinkwadrax ruħu fl-art. 811(e);

(b) *In ogni* każ però għandu jiġi rrilevat li l-attur *nomine* stess, fiċ-ċitazzjoni promotriċi tal-kawża (20/86), kien irrestringa l-premessi tiegħu għall-ewwel parti ta' l-art. 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ. Kien ippremetta: “peress li l-konvenut qiegħed b'dan l-aġir illegali u abusiv **johloq konfużjoni f'moħħ il-konsumatur** u b'hekk jikkommetti atti ta' konkorenza bi skur tal-liġi **fil-konfront ta' l-attur nomine...**”;

(c) Imkien fil-kawża ma gie sottomess mill-attur li l-konvenut kien qed jagħmel użu minn ismijiet ta' ditti fittizji; dan l-argument ma giex dedott fil-kawża u għastment ma giex ikkunsidrat;

(d) L-appell tal-konvenut kien iċċentrat madwar l-ewwel parti ta' l-art. 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ u r-risposta ta' l-appellat ukoll irrestringiet ruħha għal dan għax dan kien il-punt kontrovers fil-kawża, u mhux l-użu ta' ismijiet fittizji li qatt ma gie ssollevat;

3. L-art. 811(l) ukoll ma japplikax għall-fatti ta' din il-kawża. L-artikolu japplika biss meta "żball" ikun jikkonsisti filli s-sentenza mogħtija tkun jew (i) ibbażata fuq konsiderazzjoni ta' fatt li majkunx veru; jew (ii) tinjora fatt veru. Minn dan ma hemm xejn fil-kawża in kwistjoni u r-raguni mogħtija mill-attur *nomine* sabiex jottjeni r-ritrattazzjoni anqas ma hi bbażata fuq xi żball fattwali kif jesigi l-art. 811(l)'';

Illi l-ewwel motiv ta' ritrattazzjoni avanzat f'dan il-każ huwa dak miġjub fil-paragrafu (e) ta' l-artikolu 811 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap. 12). Skond din id-disposizzjoni kawża deċiża b'sentenza mogħtija fi grad ta' appell tista', fuq talba ta' waħda mill-partijiet li jkollha interess, tiġi rritrattata wara li qabel xejn tiġi mhassra dik is-sentenza, jekk is-sentenza tkun applikat il-ligi hażin;

Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li kien hemm applikazzjoni hażina tal-ligi fil-każ biss li d-deċiżjoni, meta l-fatt kien tassew kif stabbilit fis-sentenza attakkata, ma tkunx skond il-ligi, basta li l-kwistjoni ma tkunx dwar interpretazzjoni ta' ligi li fuqha l-Qorti tkun espressament tat deċiżjoni;

Illi biex jigu evitati ripetizzjonijiet inutili, qieghda ssir riferenza ghas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti fis-Sede Ċivili tagħha, fl-20 ta' Jannar, 1992, u li tinsab riportata fil-Kollez. Vol. LXXVI.II.196, fejn din id-disposizzjoni giet eżawrjentement eżaminata anke fid-dawl tal-gurisprudenza precedenti. Hemmhekk għal darb'ohra ntqal, li r-rimedju tar-ritrattazzjoni hu wieħed straordinarju, in kwantu jikkostitwixxi deroga tal-prinċipju li sentenza li għaddiet f'gudikat għandha l-forza ta' ligi bejn il-kontendenti. Għalhekk dan ir-rimedju jista' jiġi invokat fil-każijiet speċifiċi elenkati fil-ligi, li għandhom jigu interpretati ristrettivament;

F'dik is-sentenza ntqal ukoll illi jista' jkun hemm biss lok għar-ritrattazzjoni taht il-paragrafu (e) jekk, fuq dawk il-fatti kif jirrizultaw ippruvati, il-Qorti applikat artikolu tal-ligi flok ieħor li kellu jkun proprjament applikat. Intqal ukoll illi biex kawza ta' ritrattazzjoni fuq dan il-motiv tirnexxi, irid jintwera li l-Qorti applikat il-ligi l-hazina fis-sentenza tagħha u mhux li applikat il-ligi tajba b'mod hazin u giet iċċitata din il-parti mis-sentenza riportata fil-Kollez. Vol. XXVIII.I.636, li tgħid hekk:

“Non è ammissibile la ritrattazione per mala applicazione di legge quando la corte, ragionando sul fatto dedotto ed interpretando una disposizione di legge, applica, o dichiara non applicabile quella disposizione, mentre l'istante per le ritrattazione sottomette l'inapplicabilità o la confacienza al caso della medesima disposizione di legge”;

Illi fil-każ odjern, Dottor Valletta nomine qieghed jissottometti li ċ-citazzjoni hija bbażata fuq l-artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Kummerċ (Kap. 13). Fil-petizzjoni semma ż-żewġ aspetti kkontemplati f'din id-deposizzjoni u ssottometta illi, filwaqt li

l-Onorabbli Qorti tal-Kummerè iddeċidiet fuq iż-żewġ aspetti kkontemplati f'dan l-artikolu, is-sentenza impunjata llimitat ruħha għall-ewwel aspekk biss u injorat għal kollox it-tieni aspekk, ċjoè dak fejn l-użu ta' ismijiet ta' ditti jew ta' ismijiet fittizji jistgħu jqarrqu lil haddiehor fuq il-vera importanza tad-ditta. Huwa rrileva li għal dan l-aspekk il-lokalizzazzjoni tal-konkorrenza ma tiġix daqshekk importanti daqs taħt l-ewwel aspekk;

Illi fil-fehma tal-Qorti, il-lanjanza ta' Dottor Valletta *nomine*, anke jekk tista' tkun ġustifikata, ma tirrijentrax fil-parametri stretti ta' l-artikolu 811(e) u dana billi, m'hemmx dubju, li fis-sentenza impunjata saret applikazzjoni tad-disposizzjoni li kellha tiġi applikata ċjoè l-artikolu 32 tal-Kap. 13 – applikazzjoni tal-liġi tajba. Dottor Valletta qieghed jilmenta li din id-disposizzjoni ġiet applikata b'mod hazin, fis-sentenza impunjata. Izda dan ma jikkostitwixxix motiv tajjeb għar-ritrattazzjoni taħt l-artikolu 811(e) għar-raġuni li diġà ngħatat kif ukoll għaliex l-operat tal-Qorti jikkostitwixxi verament interpretazzjoni limitata ta' disposizzjoni ta' liġi li fuqha l-Qorti espressament tat deċizzjoni;

Illi għalhekk it-talba ta' Dottor Valletta *nomine* għar-ritrattazzjoni fuq il-bażi tal-paragrafu (e) ma tistax tiġi milqugħa;

Illi Dottor Valletta *nomine* invoka wkoll il-paragrafu (e) ta' l-artikolu 811 tal-Kap. 12, bħala motiv għar-ritrattazzjoni. Dan il-paragrafu jiddisponi hekk:

Jekk is-sentenza kienet l-effett ta' żball li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża;

Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu, jitqies li hemm dak l-iżball, fil-każ biss li d-deċiżjoni tkun ibbażata fuq is-suppożizzjoni ta' xi fatt li l-verità tiegħu tkun bla ebda dubju eskluża, jew fuq is-suppożizzjoni li ma jeżistix xi fatt, li l-verità tiegħu tkun stabbilita posittivament, basta li, fil-każ il-wieħed u l-ieħor, il-fatt ma jkunx punt ikkontestat illi jkun gie deċiż bis-sentenza'';

Din id-disposizzjoni giet imfissra hekk minn din il-Qorti fis-sentenza riportata fil-Kollez. Vol. XXV.I.137;

“L'errore che può costituire motivo di ritrattazione dev'essere un errore materiale di fatto e non un errore di criterio e di interpretazione, ed è necessario ancora che tale errore abbia determinato la decisione del giudice”;

Dottor Valletta nomine ssottometta illi s-sentenza impunjata kienet effett ta' żball li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża. Dana billi s-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ kienet ittrattat u ddeċidiet fuq iż-żewġ aspetti ta' l-imsemmi artikolu 32 tal-Kap. 13, mentri s-sentenza impunjata, bi żball, la kkunsidrat u lanqas iddeċidiet fuq dan it-tieni aspett;

Illi s-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ tat-30 ta' Awissu, 1989, verament ikkunsidrat u ddeċidiet anke fuq it-tieni aspett ta' l-artikolu 32. Infatti qalet:

Omissis;

Illi fil-fehma ta' din il-Qorti, kif issa komposta, jidher impliċitu f'dan ir-ragunament illi dik is-sentenza ma kkunsidratx u ma ddeċiditx fuq it-tieni ipotesi kkontemplata fl-artikolu 32 tal-Kap. 12, mhux bi żball jew bi żvista, kif hu allegat fil-

petizzjoni għar-ritrattazzjoni, iżda aktarx għaliex dan l-eżercizzju kien ikun superfluwu, ladarba kienet waslet għall-konklużjoni li, fil-każ odjern la kien hemm u lanqas seta' kien hemm xi element ta' konkorenza;

Is-sentena impunjata ziedet tgħid li f'każijiet bħal dan, fejn m'hemmx konkorenza, persuna li tinnegozja barra minn Malta biss, jista' jkollha protezzjoni tal-proprjetà industrijali tagħha f'Malta, jekk hija tassigura r-registrazzjoni ta' dik il-proprjetà skond kif ipprovdut bl-ordinanza dwar il-Protezzjoni tal-Proprietà Industrijali, Kap. 29;

Illi għalhekk din il-Qorti ma taqbilx li s-sentenza impunjata kienet l-effett ta' zball li jidher mill-atti jew mid-dokumenti tal-kawża u konsegwentement it-talba għar-ritrattazzjoni fuq dan il-motiv, hija miċhuda wkoll;

Illi bħala konklużjoni, issir riferenza għal dak li ntqal fis-sentenza digà ċċitata qabel, ċjoè Kollez. Vol. XXV.I.137 fejn tant tajjeb gie enfasizzat li r-rimedju straordinarju tar-ritrattazzjoni;

“Non si dà per qualunque caso di vera o supposta ingiustizia, di vero o supposto errore di fatto o di diritto, ma solo in quel casi tassativamente stabiliti della legge dovendo in ogni altro caso prevalere la stabilità del giudicato che solo può mettere fine alle liti, poichè l'autorità della cosa giudicata importa grandamente alla sicurezza civile”;

Għal dawn il-motivi:

tiċhad it-talbiet kontenuti fil-petizzjoni ta' l-Avukat Dottor Pio M. Valletta *nomine* - bl-ispejjeż kontra tiegħu.
